

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. Quid sit Mixtio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

ibus, extendi in loco, & una aliam excludere, & tamen si unirentur in simul adhuc intendent qualitatem: ergo nulla solutio. Attamen respondeo, negando consequentiam; nam qualitas ex propria sua natura est indifferens ad extensionem, vel intensionem, ad diffusibilitatem & congregationem, ideo quamvis partes extensivae sub ratione reduplicationis non possint esse intensivae, possunt tamen sub ratione specificationis & absolute, quantitati vero convenit ex natura diffusibilitatis, & extretas localis aptitudinalis, ideoque partes nunquam possunt ad invicem uniri, ut unam perfectiorem integrent quantitatem.

IV. Arguitur 2. Tum, quia qualitas intensa ut sex est perfectior, quam extensa ut sex; Tum, quia sequeretur contra nos, quod calidum ut duo possit intendere, calidum ut duo univoce agendo, quia calidum ut duo potest producere suum calorem in quocunque subiecto capaci, quale est quocunque aliud calidum, tum denique, quia sequeretur, non dari terminum magnitudinis in intensione, quia si omnes gradus sunt ejusdem rationis, nihil impedit, quin posita quacunq; determinatione adhuc semper alius & alius addi possit: ergo. Haec sunt magis principalia fundamenta contrariae sententiae, ita quod etiam quosdam moverit, ut concederent in qualitatibus operativis

fieri intensionem, per partes heterogeneas, licet sint homogeneae in non operativis ut albedine, nigredine. Sed respondeo ad primum, qualitatem intensam & extensam in entitate nullo modo esse perfectiorem, quamvis perfectior sit intensa, quoad modum, majorem videlicet unionem in eadem parte subiecti, sicut, prout exemplificat Arriaga, qui haberet decem hominum nummos propter possessionem unitam diceretur ditior illis decem hominibus, licet in entitate non plus habeat, quam illi decem. Ad secundum nego sequelam, neque enim calidum ut duo est subiectum capax recipiendi calorem ut duo intensivè, nisi ab agente potente producere illos gradus, qualiter non potest alterum calidum ut duo, licet possit aliquod intensius calidum, verbi gratia ut sex vel octo. Neque dicas, per duos priores gradus caloris subiectum esse magis dispositum, quam si nullum haberet gradum, nam non est dispositum ad hoc agens, licet sit ad aliud, in hoc enim, licet non sit resistentia contraria, est tamen disparata, in qua nullo modo potest agere, cum non haberet magis rationem passivi, quam agentis. Ad tertium respondeo negando sequelam, quia nulla causa est assignabilis, quae in infinitum sic intendere utpote cum omnes ad hoc sint limitatae & experientia constet, nullam agere, nisi in determinata intensione.

DISPUTATIO IV. DE MIXTIONE ET MIXTO.

Finis Elementorum & Alterationis praevia est, ut ex iis commistis alia ex iis generentur; hinc prius Elementis cognitis & Alteratione perspecta, mixtionem tam Elementorum, ex iis sit commixtio prima; quam aliorum compositorum, ex his oritur commixtio secunda, elucidabo; sit igitur

QUAESTIO I. Quid sit Mixtio?

Dari Mixtionem nemo ambigit, verum quod notandum est Sermonem hic esse de Mixtione propria, non verò impropria, ea videlicet, quae fit per conjunctionem plurium corporum diversae rationis, absque destructione naturae specificae, qualis est commixtio hordei cum tritico. Aut quae fit, quando qualitates contrariae ad certam temperiem reducuntur, sicut calida aqua commixta frigida reducitur ad tepiditatem. Itaque Mixtionem proprie dictam definit Aristoteles, quod sit *Miscibilium alteratorum unio*. In qua definitione significat mixtabilia, ut substantialiter conjungantur, alterari debere ad excludendam conjunctionem plurium, quae substantialis quidem est, non tamen oritur ex vi alterationis mixtibilium, qualis est conjunctio, verbi gratia duarum aquarum, cum autem nulla sit conjunctio substantialis mixtibilium sine generatione speciali alicujus formae in particulis mixtibilium &c. idem est dicere mixtionem esse miscibilium alteratorum unionem, ac esse productionem tertiae substantiae ex pluribus alteratis resultantis, easque in se continentis; unde Aristoteles accipit unionem in definitione. F. Amandi Hermann Physica.

ne non pro modo substantiali, qui est actualis nexus & vinculum extremorum unibilium, sed pro actione terminata ad unionem formae mixti cum materia Elementari. Et quamvis haec definitio bona sit, putarem tamen quod clarius sic definiiri possit: *Mixtio est generatio mixti ex mixtibilibus alteratis illa in se continentis*. Particula generatio habet locum generis, reliquae particulae locum differentiae, quae distinguitur mixtio à productione simplici, aut substantiae simplicis, ut Elementorum, aut mixtae. Non enim quaelibet productio substantiae mixtae postulantis temperamentum ex quatuor primis qualitatibus est mixtio; potest enim hujusmodi substantia produci per creationem, aut generationem simplicem sine mixtione, imò aliqua sunt mixta, quae immediatè produci non possunt per mixtionem substantialem, ut homo & equus &c. quorum tamen substantiae mixtae dicuntur, quia postulant quatuor primas qualitates temperatas. Est igitur mixtio solum productio tertiae substantiae resultantis ex commixtione plurium, illasque continens.

Dices: In his definitionibus committi circulum, & definitum explicari per aequè ignotum; explicatur enim mixtio per mixtabilia, quae non nisi per mixtionem explicari possunt, & mi-

II. Propria definitio.

III. Mixtio non explicatur per aequè ignota.

Pppp & mi-

& mixtibile æquè est ignotum ac mixtio. Omnis alius Responſionibus respondeo: sicut mixtio ſumitur minùs propriè pro confuſione locali particularum diverſorum corporum, & propriè pro generatione ſubſtantiali, quæ poſtea ſequitur in particulis jam confuſis; ita mixtibile ſumi poſſe vel pro diviſibili in particulis, quæ miſceri poſſunt ſecundùm locum, cum particulis alterius corporis, quod mixtile eſt relativum mixtionis impropriè; vel pro mixtibili ſubſtantialiter, quod eſt relativum mixtionis ſubſtantialis. In definitione autèm mixtionis ſubſtantialis ponitur mixtile non primo, ſed ſecundo modo, ac proinde ſine vitio circuli. Eſt mixtio ſubſtantialis, productio tertiæ ſubſtantię in particulis rerum mixtibilium ſecundùm locum. Non definit etiam Ariſtoteles ignotum per æquè ignotum, quia priùs quid ſit mixtile docuit. Tum verò per id, tanquam per aliquid jam manifeſtius, mixtum definiit. Hæc pro titulo quæſtionis ſufficiant; Claritatis tamen gratiã

IV. Quæres primò: Utrùm forma mixti introduci poſſit in materiam unius Elementi tantùm? Reſpondeo, poſſe: Ita Scotus & Greg. in 2. diſt. 15. q. 1. quos ſequuntur Conimbricenſes lib. 1. c. 10. hęc q. 2. a. 2. Et ratio eſt, quia fieri poſteſt, ut actione diverſorum Elementorum diſymbolorum in unius tantùm materiam introducantur debite diſpoſitiones formæ alicujus mixti, antequam alterum tantùm patiat, ut ejus forma cedere cogatur: ergò.

Dices: Ariſtoteles lib. 2. hęc t. 49. dicit: Omnia mixta corpora eſſe compoſita ex omnibus ſimplicibus; ergò. Reſpondeo, Ariſtotelem ibi ſolum voluiſſe, in quovis mixto neceſſariò debere reperiri omnes quatuor qualitates primas Elementorum; unde ipſe 2. de part. an. c. 1. ait: mixtum conſici ex Elementis, vel potiùs ex virtutibus Elementorum.

V. Quæres ſecundò: Utrùm omnia Elementa, ſecundùm ſubſtantiam, concurrere poſſint ad generationem Mixti, ita ut forma Mixti in materiam omnium inducatur? Reſpondeo, poſſe. Quia per actionem mutuam poſſunt omnia eã proportione diſponi, ut ſe mutuo privent diſpoſitionibus neceſſariis ad retinendum formam Elementi & ex qualitatibus, iſtis conaturalium, reſractione exiſtat diſpoſitio debita ad formam Mixti, eo autèm caſu, in materiam illorum, ne maneat ſine omni forma, introducetur forma Mixti. Addendum tamen, vix fieri naturaliter, ut omnia quatuor Elementa ſimul congenerentur in ea proportione, quã mutuã actione poſſint ſe, ſecundùm ſuas qualitates, reſringere, ita ut proveniat debita diſpoſitio Mixti, præſertim naturalibus eorum virtutibus motivis in diverſa tendentibus.

VI. Quæres tertio: Utrùm ex liquoribus permixtionum reſultare poſſit tertia ſubſtantia? Videtur quòd non. Quia ad veram mixtionem requiritur mutatio & productio novæ formæ ſubſtantialis, hæc autèm non fit per confuſionem liquorum. Patet, quia, ut teſtis eſt Plinius lib. 16. nat. hiſt. cap. 37. & ante ipſum Cato de re ruſtica cap. 151. Si vinum aquã miſtum mittatur in vas hederaceum, tranſluit vi-

num & ſola manet aqua, non enim continet vinum vas hederaceum. Et confirmatur ex eo, quòd ſcribit B. Nemeſius lib. de natura hominis, ſpongeam oleo imbutam, ex vino aquã miſto puram aquam attrahere; ergò ſignum eſt, aquam vino miſtam adhuc retinere propriam formam, ac proinde per confuſionem illorum liquorum non provenire tertium aliquid mixtum.

Reſpondeo, liquores illos, qui inter ſe commiſcentur poſſe eſſe, aut ejuſdem ſpeciei, aut diverſe. Si ſint ejuſdem ſpeciei: Dicendum, ex mixtione illorum non generari tertium mixtum; ſi verò ſint diverſe ſpeciei, poſſe provenire tertium mixtum ab utroque, ſecundùm ſubſtantiam diſtinctum.

Primum patet: Quia nulla res corrumpit alteram ſuæ ſpeciei, ut in illa ſpecie aliam producat, cum omne agens tendat ad producendum ſibi ſimile, neq; etiam corrumpit illam, ut in eadem ſpecie producat aliud individuum, non tamen intendit agens individualem ſimilitudinẽ, quam conſequi nõ poſteſt, ſed ſpecificam, quæ jam præſupponebatur. Nec refert, quòd aliquando hujusmodi liquores diſſimiles ſunt in accidentibus, ut vinum album & rubrum; hanc enim permixtionem non ſequitur mutatio ſubſtantialis, ſed ſolum accidentalis, quemadmodum ipſa diverſitas hujusmodi liquorum non eſt in ſubſtantia, ſed in accidentibus: unde & communis Theologorum ſententia eſt, quòd ſpecies vini conſecrati in venerabili Sacramento miſcentur vino non conſecrato; quamvis illa miſtio vera nõ fit, quia miſtio nõ ſolum dicit mutationem localem, ſed etiam diviſionem, interpoſitionem & alterationem partium, quæ non ſunt in corpore Chriſti, quòd eſt ſub ſpeciebus conſecratis, ſub eis manere ſanguinem Chriſti; quam Conimbric. loco cit. a. 3. decreto Innocentii tertii confirmat.

Secundum patet primò: Quia per commiſtionem liquorum diverſe ſpeciei tanta poſſe teſt fieri alteratio illorum per mutuam qualitatem, quæ ſunt in iſtis, reſractionem, ut temperamentum & diſpoſitiones illarum corrumpantur & conſequenter formæ ſubſtantiales, ac proinde vel unus in alium, vel ambo in tertium aliquid mixtum tranſeant: ergò.

Deinde idem confirmatur ex Ariſtotele, qui t. 86. dicit: aquam in vinum, ſi debita proportione illi miſceatur, perfectè commutari. Præterea: quia in ſacrificio Miſſæ aqua, quæ ante conſecrationem calicis vino infundi ſolet, ante conſecrationem actione vini convertitur in vinum, ut docent Theologi communiter, vel lib. vel in 4. diſt. 11. unde & modiciſſimam eam eſſe oportet, ut expreſſe dicitur in Concilio Florent. nempe ut ſit in debita proportione ad actionem vini, à qua ſuperari & converti debet; Verumtamen licet etiam hic vinum non converteret aquam, ut probabile mihi ex ratione videtur, ſufficit prima ratio, unde

Ad rationem dubitandi reſpondeo: Si vinum per vas hederaceum remanente aquã tranſfluat, id debere fieri poſt confuſionem quidem localem vini cum aqua, ante tamẽ alterationem, ſufficientem ad miſtionem ſubſtantialem; ad hanc enim aliqua mora temporis requiritur, quòd etiam modo intelligendum eſt, quòd dicitur, per

Forma Mixti in materiam unius Elementi induci poſteſt.

Poteſt etiam forma Mixti in materiam omnium induci.

Videtur quòd ex confuſione liquorum non reſultet tertia ſubſtantia.

per artificium posse vinum ab aqua permixta separari. Vel, ut notat D. Thomas in 4. Dist. 1. expositione Litteræ, id, quod è vino eximitur, non est aqua, sed liquor vini aque similis, nondum exquisitè decoctus, quem etiam ex puro vino dicit effici posse; si enim vel vinum in aquam, vel aqua in vinum mutuâ qualitatum aëtionem, permixtionem substantialem transeant, cum jam non amplius perseveret substantia, vel aquæ vel vini, separari utique ab invicem non poterunt. Atque secundùm hæc respondendum est ad illud de spongia oleo imbuta.

QUÆSTIO II.

Utrum forma Elementorum, & miscibilium maneat in mixto formaliter, vel solum virtualiter?

letus, Bannes, Suarez, Vallesius. Pro qua sententia

Notandum primò Ex Scoto 2. d. IV.

15. q. un. supra B. mixtum ex Elementis generari, posse dupliciter intelligi, vel, ut ly Ex denotet habitudinem causæ materialis, vel, ut notat habitudinem termini a quo, cum quo terminus ad quem habet incompossibilitatem. Mixtum generatur ex Elementis non ut ly Ex denotat habitudinem causæ materialis, prout ignis generatur ex materia aëris, tanquam ex subiecto generationis, tunc enim mixta corrumpentur in Elementa, tanquam in subiectum corruptionis, quod est manifestè falsum, quod patet ad sensum; quando enim mixtum generatur ex quatuor Elementis, non statim videntur ibi esse quatuor Elementa & si videntur, de novo generantur.

Quomodo ex Elementis fiant mixta.

Notandum secundo: Ex Scoto supra G. quòd, quando mixtum fit ex Elementis, in ipso mixto non remanet forma substantialis ipsius Elementi, sed totaliter desinit esse, cum fiat ex ipsis, ut ex termino a quo, non ex subiecto, neque consequenter possunt remanere eadem qualitates; quia corrupta formâ corrumpuntur etiam qualitates propriæ, atque adeò in mixto nec secundùm esse substantiale, nec secundùm esse accidentale manere, sed solum secundùm quandam convenientiam & similitudinem, & sicut ex diversa Elementorum concurrentium mixtione aliquando fit mixtum, quod magis convenit cum forma substantiali in uno Elemento, quàm cum alio Elemento, ut quando ex mixtione Elementorum fit forma lapidis, quæ magis convenit cum forma substantiali terræ; hinc qualitas hujus mixti dicitur magis similis qualitati illius Elementi, nempe gravitati, quæ est principium motûs deorsum & terra, propter talem qualitatem, suæ qualitati magis similem, dicitur prædominari in mixto, nempe in lapide & ita dicendum de cæteris.

V. Quomodo maneat qualitas.

I. Elementa contineri in mixtis clarè docent tam S. Bernardus tract. de Amore DEI cap. 10. & alibi, quàm D. Augustinus pluribus in locis, ut lib. 2. Doct. Christi. 16. lib. contra Priscillianistas cap. 18. & lib. de Spiritu, & litt. cap. 33. quem locum ex vero Augustino lib. 7. Gen. litt. cap. 13. desumptum testatur Nebridius, ubi ait: *Humanum Corpus ex quatuor Elementis compositum est, sed in carne & ossibus terra maxime apparet, propter terrenam soliditatem: aqua in humoribus, aër continetur in pulmone, idcirco semper in motu est, qui ventilabrum cordis est, ne nimio calore consumatur cor & dissolvatur. Sed ignis in corde est, & idcirco inferius est latum, & superius acutum, quam formam ignis retinet, modum autem, quo inest, dixit supra, esse ad temperem valetudinis.* Nec de inexistèntia eorum in mixto inter Philosophos controversia est, bene tamen, an formaliter vel virtualiter tantùm, circa quam materiam duplex principalissima est sententia.

Prima sententia disputans hoc solum de formis Elementorum, asserit eas formaliter manere in substantiis mixtis. Ita Avicenna, Averroës, Zabar. aliique, quos citant Conimbricenses q. 3. a. 2. & 1. Variis autem modis explicari solet hæc sententia; Primus modus est, formas Elementorum integras, secundùm se, manere in mixtis, refractis tamen qualitatibus, vel potius in unam complexivalem diversæ speciei commutatis. Ita Avicenna: Secundus modus est asserentium, formas Elementorum manere in mixto non integras, secundùm se, sed refractas. Quo modo, exempli gratiâ, in rubeo colore manet albedo, & nigredo, & ita quidem, ut nulla alia, & propria forma substantialis, ab illis distincta, sit in mixto. Ita communiter tribuitur Averroi: quem sequitur Zabarella. Tertius modus est, singulas partes Elementorum, quæ minutatim concisæ & inter se confusæ concurrunt ad mixtionem, retinere suam propriam formam substantialem, & præterea simul omnes propriâ formâ mixti, quæ producat per mixtionem, informari. Ita Fernellus.

Secunda & communior sententia est, Elementa ita concurrere ad generationem mixti, ut illorum formæ substantiales non maneat actu in mixto, sed corrumpantur. Ita Doctor subtilis 2. d. 15. q. un. Gregorius Major, Argentinas, Gabriel Durandus, Ferrariensis, Tom. F. Amandi Hermann Physica.

His præmissis Quæstionis status est, VI.

num Elementa maneat formaliter in mixto, hoc est, secundùm suam entitatem substantialem, ita ut quodlibet ex his sit in quolibet mixto, verbi gratiâ in ligno ignis, aër, aqua & terra, vel utrum virtualiter, secundùm virtutes suas, quatenus scilicet qualitates primæ, per quas Elementa agunt, & alia corpora ad generationem & corruptionem disponunt, reperiantur in quolibet? Primum dicit Albertus magnus, Avicenna, Averroës, quos sequitur Cammerarius; secundum tradit Doctor 2. d. 15. q. un. post Philosophum D. Thomas & communis Peripateticorum, cum quibus

Quæstionis status proponitur.

Dico I. Elementa non continentur formaliter in mixtis, bene tamen virtualiter. VII.

Probatur primò: Quæ repugnant inter se, repugnant in tertio; sed ignis & aqua formaliter, secundùm suas formas, repugnant inter se; ergo & in tertio, & consequenter in mixto simul contineri non poterunt.

VII. Resolvitur Quæstio.

Probatur secundo: Si Elementa formaliter manerent in mixtis, aut omnia quatuor manerent formaliter in qualibet parte, aut unum in una parte, & alterum in